

Ընդհանուր տեղեկատվություն վիճակագրական արտադրանքի մասին		
0.1	Անվանումը	Պարենային հաշվեկշիռ
0.2	Ոլորտը	Պարենային ապահովություն
0.3	Պատասխանատու մարմինը, բաժինը, անձը և այլն	Արմստատ Գյուղատնտեսության և պարենային ապահովության վիճակագրության բաժին Բաժնի պետ Արսեն Ավագյան Հայաստանի Հանրապետություն, 0010, ք. Երևան, Հանրապետության պող., Կառավարական տուն 3 Հեռախոս՝ +374 11 524 4 57 Էլ. փոստ՝ arsav@armstat.am , info@armstat.am
0.4	Նպատակը և պատմությունը	Նպատակն է Հայաստանի Հանրապետությունում պարենի մատակարարումների, այն է՝ պարենի առկայության և օգտագործման ուղղությունների վերաբերյալ համապարփակ տեղեկատվության ներկայացում: Պատմականորեն պարենային հաշվեկշիռներ կազմելու անհրաժեշտությունն առաջացել է Երկրորդ աշխարհամարտից հետո՝ պայմանավորված պարենի արտադրության և մատակարարման ընդհատումներով: ՀՀ-ում պարենային հաշվեկշիռները կազմվում են 2002թ: Տարիների ընթացքում դրանք պարբերաբար կատարելագործվել են միջազգային դասակարգումներին, ցուցանիշների կազմին և այլ չափորոշիչներին համապատասխան:
0.5	Օգտագործողները և կիրառումը	Վիճակագրական տեղեկատվության հիմնական օգտագործողներն են պետական կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմինները, հասարակական, գիտակրթական, ֆինանսական կազմակերպությունները, գործարար համայնքը, զանգվածային լրատվամիջոցները, միջազգային կազմակերպությունները և այլն: Պարենային հաշվեկշիռները կիրառվում են որոշակի ժամանակահատվածում երկրի պարենային ապահովության ամբողջական նկարագրության, պարենի անբավարար մատակարարման հետ կապված ռիսկերի գնահատման,

		պարենային ապահովության բնագավառում քաղաքական որոշումների կայացման և այլ նպատակներով:
0.6	Տեղեկությունների աղբյուրները	Պարենային հաշվեկշիռներ կազմելու նպատակով հիմնական տեղեկատվական աղբյուր են հանդիսանում Արմատատի վիճակագրական ամփոփ տվյալները, վարչական ռեգիստր հանդիսացող ՀՀ էկոնոմիկայի նախարարության, ՀՀ եկամուտների կոմիտեի մաքսային ծառայության կողմից ներկայացվող տեղեկությունները, ինչպես նաև Արմատատի կողմից իրականացվող տնային տնտեսությունների կենսապայմանների ամբողջացված հետազոտության տվյալներն ու փորձագետների գնահատականները:
0.7	Տվյալների հավաքման իրավական լիազորությունը	Տվյալները հավաքվում են «Պաշտոնական վիճակագրության մասին» օրենքի և «Հնգամյա վիճակագրական ծրագրի» հիման վրա, ինչպես նաև ՀՀ վիճակագրության պետական խորհրդի 2016թ. հունիսի 20-ի «Վիճակագրական տվյալների հավաքման կարգը հաստատելու մասին» թիվ 05-Ն և «Տարեկան վիճակագրական ծրագիրը հաստատելու մասին» որոշումների հիման վրա:
0.8	Ռեսպոնդենտների (սկզբնական տեղեկություններ ներկայացնողների) ծանրաբեռնվածությունը	Ռեսպոնդենտների ծանրաբեռնվածություն չի հաշվարկվում:
1 Բովանդակություն		
1.1	Բովանդակության նկարագիրը	Պարենային հաշվեկշիռը բաղկացած է 2 հատվածներից՝ ամբողջական առաջարկ և պարենամթերքի օգտագործման ուղղություններ: Ամբողջական առաջարկը ներառում է արտադրության, ներմուծման և հաշվետու ժամանակաշրջանի սկզբում առկա պաշարների ցուցանիշները: Արտադրությունը սույն հատվածի կարևորագույն ցուցանիշն է, որը ներմուծման տվյալների հետ մեկտեղ հանդիսանում է Արմատատի պաշտոնական տվյալը: Պարենամթերքի օգտագործման ուղղություններ հատվածը ներառում է հետևյալ հիմնական ցուցանիշները՝ սննդամթերքի օգտագործում, անասնակեր, կորուստներ,

		<p>վերարտադրում (սերմացու, ինկուբացիա և այլն), արտահանում, օգտագործման այլ ուղղություններ և պաշարներ հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում:</p> <p><i>Վերջնական սպառման (սննդի օգտագործում)</i> ցուցանիշը հանդիսանում է պարենային հաշվեկշռի առանցքային ցուցանիշներից մեկը, որը ցույց է տալիս հաշվետու ժամանակաշրջանում բնակչության կողմից սպառված առկա պարենամթերքի քանակը: Այն հաշվարկվում է որպես առաջարկի և պարենամթերքի օգտագործման մյուս բոլոր ուղղությունների տարբերություն:</p> <p><i>Անասնակերը</i> պարենի այն ծավալն է, որն օգտագործվում է որպես անասնակեր՝ անկախ այն հանգամանքից արտադրված է երկրի ներսում, թե ներմուծված:</p> <p><i>Կորուստները</i> տրանսպորտավորման և պահպանման բոլոր փուլերում արտադրությունից մինչև սպառում հատվածում չօգտագործված պարենի ծավալն է: Կորուստների առաջացման հիմնական պատճառը իրացման և պահպանման ոչ լիարժեք համակարգերի առկայությունն է: Արտադրության տարբեր փուլերում որպես դրա անհրաժեշտ մաս հանդիսացող անխուսափելի կորուստները, օրինակ՝ ցորենը աղալու, չորացման գործընթացներում, դաշտում տեղափոխման և պահեստավորման հետ կապված կորուստները չեն ներառվում կորուստներ հողվածում: «Կորուստներ» հատվածում չեն ներառվում նաև տնային տնտեսություններում առկա սննդի կորուստները: Վերամշակման ընթացքում առաջացած այլ կորուստները նույնպես չեն վերաբերվում այս ենթահաշվին:</p> <p>Կորուստներ ցուցանիշը հաշվարկվում է Պարենի և գյուղատնտեսության կազմակերպության (FAO) առաջարկած գործակիցներով, որոնք որոշակի երկրի պայմաններից էլնելով կարող են ճշգրտվել: Սերմացուն պարենի այն ծավալն է, որն օգտագործվում է</p> <p>վերարտադրության նպատակով՝ ներառելով նաև կրկնակի ցանումները՝ կապված բնակլիմայական աղետների հետ:</p> <p><i>Սերմացու</i> օգտագործվող ապրանքատեսակի քանակը</p>
--	--	---

		<p>հաշվարկվում է ցանքատարածությունների և ցանքի միջին ցուցանիշների հիման վրա:</p> <p><i>Արտահանումը</i> ներառում է տեղական արտադրության պարենամթերքի արտահանման, ինչպես նաև արտասահմանյան ծագում ունեցող պարենամթերքների վերարտահանման ծավալները:</p> <p>«<i>Այլ օգտագործում</i>» հատվածում արտացոլվում է պարենի այն ծավալը, որն օտգագործվում է ոչ պարենային ապրանքների արտադրության նպատակով, օր` բժշկական սպիրտի արտադրության նպատակով ցորենի օգտագործումը:</p> <p>Ինքնաբավության աստիճան</p> <p>Սույն հաշվեկշիռների միջոցով ստացված ինքնաբավության աստիճանը հաշվարկվում է Արտադրություն/(Արտադրություն + Ներմուծում-Արտահանում), արտահայտված տոկոսներով, բանաձևով: Վերջինս ցույց է տալիս երկրի տվյալ ապրանքի նկատմամբ պահանջարկի բավարարման աստիճանը սեփական միջոցների հաշվին:</p> <p>Պարենային հաշվեկշիռների միջոցով հնարավոր է նաև հաշվարկել ներմուծումից կախվածության աստիճանը, ինչը ցույց է տալիս երկրի տվյալ ապրանքի նկատմամբ պահանջարկի բավարարման աստիճանը ներմուծման հաշվին և որոշվում է (ներմուծում / Արտադրություն + Ներմուծում</p> <p>- Արտահանում), արտահայտված տոկոսներով, բանաձևով:</p> <p>Ապրանքախմբեր</p> <p>Պարենային հաշվեկշռում ընդգրկվող ապրանքախմբերի կազմը (ցանկը) պայմանավորված է տվյալ երկրում առավել լայն սպառում ունեցող ապրանքատեսակներով: Ըստ այդմ յուրաքանչյուր տարի պարենային հաշվեկշիռ է կազմվում հետևյալ 21 ապրանքախմբերի համար` ցորեն, տարեկան, գարի, վարսակ, եգիպտացորեն, բրինձ, այլ հատիկավորներ, կարտոֆիլ, բանջարեղեն, միրգ (բացի խաղողից), հատիկաընդեղենային մշակաբույսեր, բուսական յուղ, շաքար, ձու, կաթ, տավարի, խոզի, ոչխարի և այծի, թռչնի միս,</p>
--	--	---

		<p>ձուկ, խաղող:</p>
<p>1.2</p>	<p>Վիճակագրական հասկացություններ</p>	<p>Հիմնական հասկացություններ</p> <p>Նշված ապրանքախմբերի գծով պարենային հաշվեկշիռների հաշվարկման ժամանակ օգտագործվում են վերամշակված ապրանքներից տվյալ ապրանքի վերածման գործակիցներ, մասնավորապես.</p> <p>Ցորենը ներառում է ցորենի, ինչպես նաև ցորենի այուրի, մակարոնեղենի, էթիլային սպիրտի, թխվածքաբլիթների, հացի և այլ հացամթերքի, օղու տվյալները վերածած ցորենի: Հաշվեկշռի այլ օգտագործում հատվածում արտացոլված է էթիլային սպիրտի տվյալը:</p> <p>Տարեկանը ներառում է տարեկանի, ինչպես նաև տարեկանի այուրի, հատիկների, տարեկանի ձավարի, փաթիլների տվյալները վերածած տարեկանի:</p> <p>Գարին ներառում է գարու, ինչպես նաև գարու այուրի, հատիկների, գարեձավարի, փաթիլների, գարու ածիկի, գարեջրի և այլ վերամշակված գարու տվյալները վերածած գարու:</p> <p>Վարսակը ներառում է վարսակի, ինչպես նաև վարսակի այուրի, հատիկների, վարսակի ձավարի, փաթիլների և այլ վերամշակված վարսակի տվյալները վերածած վարսակի:</p> <p>Եգիպտացորենը ներառում է եգիպտացորենի, ինչպես նաև եգիպտացորենի այուրի, հատիկների, փաթիլների և եգիպտացորենի օսլայի տվյալները վերածած եգիպտացորենի:</p> <p>Բրինձը ներառում է բրնձի, ինչպես նաև բրնձի այուրի տվյալները վերածած բրնձի:</p> <p>Այլ հատիկավորները ներառում են սորգոյի, հնդկացորենի, ինչպես նաև այլ հատիկավորների այուրի, հատիկների, փաթիլների, սաղմի, օսլայի տվյալները վերածած այլ</p>

		<p>հատիկավորների:</p> <p>Կարտոֆիլը ներառում է կարտոֆիլի, ինչպես նաև կարտոֆիլի օսլայի, սառեցված կարտոֆիլի և չիպսի տվյալները վերածած կարտոֆիլի:</p> <p>Բանջարեղենը ներառում է թարմ, ինչպես նաև չորացված և պահածոյացված բանջարեղենի (կաղամբ բոլոր տեսակի, վարունգ, լոլիկ, սեղանի ճակնդեղ, գլուխ սոխ, սխտոր և այլն), տոմատի հյութի տվյալները վերածած թարմ բանջարեղենի:</p> <p>Միրգը ներառում է թարմ, ինչպես նաև չորացրած և պահածոյացված մրգի (հնդավորներ, կորիզավորներ, ընկուզապտուղներ, մերձարևադարձային, ցիտրուսներ և այլն), մրգահյութերի տվյալները վերածած թարմ մրգի:</p> <p>Ձուն ներառում է կճեպով ձվի, ինչպես նաև ձվի փոշու տվյալները վերածած ձվի:</p> <p>Կաթը ներառում է թարմ կաթի, ինչպես նաև կարագի, կաթի փոշու, մածունի, թթվասերի, կաթնաշոռի, պանրի, պաղպաղակի և այլ կաթնամթերքի տվյալները վերածած թարմ կաթի:</p> <p>Տավարի միսը ներառում է սպանդային քաշով տավարի մսի, ինչպես նաև երշիկեղենի, պահածոյացված մսի և այլ մսամթերքի տվյալները վերածած սպանդային քաշով տավարի մսի:</p> <p>Խոզի միսը ներառում է սպանդային քաշով խոզի մսի, ինչպես նաև երշիկեղենի, պահածոյացված մսի և այլ մսամթերքի տվյալները վերածած սպանդային քաշով խոզի մսի:</p> <p>Ոչխարի և այծի միսը ներառում է սպանդային քաշով ոչխարի և այծի մսի, ինչպես նաև պահածոյացված մսի և այլ մսամթերքի տվյալները վերածած սպանդային քաշով ոչխարի և այծի մսի:</p> <p>Թռչնի միսը ներառում է սպանդային քաշով թռչնի մսի (հավերի, աքլորների, հնդկահավերի, բադերի, սագերի և այլ ընտանի թռչունների), ինչպես նաև երշիկեղենի, պահածոյացված մսի և այլ մսամթերքի տվյալները վերածած սպանդային քաշով թռչնի մսի:</p> <p>Ձուկը ներառում է կենդանի ձկան, ինչպես նաև թարմ,</p>
--	--	--

		<p>սառեցված, չորացված, ծխեխաշած, ապխտած, պահածոյացված ձկան, խեցգետնակերպերի, կակղամորթների, այլ ձկնամթերքների, ձկան խավիարի տվյալները վերածած ձկան:</p> <p>Խաղողը ներառում է խաղողի, ինչպես նաև չամիչի տվյալները վերածած խաղողի: Հաշվեկշռի այլ օգտագործում հատվածում արտացոլված է գինու արտադրությանն ուղղված խաղողի ծավալը:</p> <p>Ինչ վերաբերում է հատիկաընդդեմային մշակաբույսերի և բուսական յուղի պարենային հաշվեկշիռներին, ապա դրանք ներառում են, համապատասխանաբար՝ լոբու, ոսպի և այլ լոբազգիների, ինչպես նաև սոյայի, գետնընկույզի, ձիթապտղի, արմավենու, արևածաղկի և այլ ձեթերի վերաբերյալ տվյալները:</p> <p>Աշխարհագրական ընդգրկունություն</p> <p>Տեղեկատվության հավաքումն ընդգրկում է ՀՀ ամբողջ տարածքը:</p>
2. Ժամանակայնություն		
2.1	Հաշվետու ժամանակահատվածը	Տարեկան
2.2	Հրապարակման ամսաթիվը	Հաշվետու ժամանակաշրջանին հաջորդող տարվա օգոստոսի 20-ը:
2.3	Ճշտապահություն	Տվյալները հրապարակվում են տարեկան ծրագրերով հրապարակման ժամանակացույցին համապատասխան և սահմանված ժամկետներից ուշացումներ չեն արձանագրվել:
2.4	Հաճախականությունը	Տարեկան
3 .Ճշգրտություն		
3.1	Ընդհանուր ճշգրտություն	Ընդհանուր ճշգրտությանն առնչվող կոնկրետ քանակական չափումներ չեն իրականացվում:
3.2	Անճշտության աղբյուրները	Սահմանված ժամկետում վիճակագրական տվյալների չներկայացման դեպքում կրկնվում են նախորդ ժամանակաշրջանի տվյալները:
3.3	Ճշգրտության	Տե՛ս, կետ 3.1:

	չափումները/ չափելիությունը	
4 .Համադրելիություն		
4.1	Ժամանակագրական համադրելիություն	2009թ-ից պարենային հաշվեկշիռները կազմվել են ՄԱԿ-ի պարենի և գյուղատնտեսության կազմակերպության կողմից առաջարկված պարենային հաշվեկշիռների կազման ժամանակ կիրառվող «ապրանքախմբերի ծառում» ներկայացվող ապրանքատեսակների և վերածման գործակիցներին համապատասխան:
4.2	Համադրելիությունն այլ վիճակագրության հետ	Այլ վիճակագրություն չի վարվում:
4.3	Նախնական և վերջնական վիճակագրության միջև փոխկապվածությունը	Առաջին անգամ հրապարակված տվյալներն որակվում են նախնական: Հրապարակված տվյալների փոփոխություններն ուղեկցվում են բացատրական ծանոթագրություններով: Նախնական տվյալները վերանայվում են Արմստատի ընթացիկ վիճակագրության և վարչական ռեգիստրների կողմից ներկայացված ճշգրտումների և այլ ստուգաճշտումների հիման վրա: Վերջնական տվյալները ներկայացվում են տարեկան հրապարակումներում:
5 .Մատչելիություն		
5.1	Տարածման ձևաչափ	Հրապարակումներ Եռամսյակային հրապարակումներ «Պարենային ապահովություն և աղքատություն» հունվար-հունիս վիճակագրական տեղեկագիր (հայերեն և անգլերեն): Տվյալների բազաներ http://armstatbank.am/pxweb/hy/ArmStatBank/?rxid=602c2fcf-531f-4ed9-b9ad-42a1c546a1b6 Ինտերնետային հասցե Հրապարակումների էլեկտրոնային տարբերակները հասանելի են հայերեն (ամբողջական), ռուսերեն և անգլերեն, հետևյալ հասցեով. http://www.armstat.am/am/?nid=82
5.2	Հիմնական նյութերը. Պահպանումն ու կիրառելիությունը	Վիճակագրական տվյալները պահպանվում են ինչպես թղթային, այնպես էլ էլեկտրոնային եղանակով:
5.3	Այլ տեղեկատվություն	Փաստաթղթավորում առկա է «Պարենային ապահովություն և աղքատություն» վիճակագրական տեղեկագրի «Պարենային

		հաշվեկշիռների մեթոդաբանություն» հատվածում:
5.4		Այլ տեղեկատվություն առկա է ՄԱԿ-ի ՊԳԿ հետևյալ կայքերում՝ http://www.fao.org/economic/ess/ess-fs/fs-methods/ess-fbs0/en/ http://www.fao.org/docrep/003/X9892E/X9892E00.HTM
6. Լրացուցիչ փաստաթղթավորում		
6.1		Առկա է տեղեկատվություն Ընդհանուր վիճակագրական բիզնես-գործընթացի մոդելի համաձայն հետևյալ հասցեով՝ https://www.armstat.am/am/?nid=373